

Wijziging van de Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden

Verschillende instanties willen experimenteren met mogelijkheden om gemeenten beter en sneller in te lichten op het moment dat mensen betalingsachterstanden oplopen. Door gegevensdeling mogelijk te maken, zijn gemeenten sneller in staat huishoudens met dreigende (problematische) schulden te signaleren en te voorkomen dat mensen flink in de problemen komen. Het gaat in dit experiment om betaalproblemen bij de Belastingdienst en Dienst Toeslagen. Om dit mogelijk te maken moet de Tijdelijke regeling betalingsachterstanden aangepast worden. Deze regeling valt onder de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

Consultatieverslag

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 12 november 2024

Inleiding

Een ontwerp van de Wijziging van de Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden is van 20 september 2024 t/m 20 oktober 2024 openbaar geconsulteerd.¹ Naar aanleiding van de consultatie zijn 23 reacties van zowel belangenorganisaties, (medewerkers van) gemeenten als burgers binnengekomen. In dit verslag wordt op hoofdlijnen ingegaan op deze consultatiereacties die inhoudelijk ingaan op de regeling.

Drempelbedrag en capaciteit

Eén van de reacties komt van WK Schulinc en noemt het drempelbedrag van € 250 laag en vraagt of daardoor gemeenten worden belast met meldingen die niet wijzen op problematische schulden. De drempelbedragen van dit experiment zijn afgesteld per type belastingmiddel of toeslag. Om gebalanceerde bedragen te komen is de mediaan van de achterstanden van de verschillende middelen gekozen. Hiermee zien we dit als redelijke drempelbedragen die een indicatief kunnen zijn voor dreigende (problematische) schulden. Om dreigende (problematische) schulden te signaleren en de inwoner een hulpaanbod te kunnen doen, is het niet gewenst dat de betaalachterstand al te hoog is opgelopen. WK Schulinc geeft hier ook aan dat eenvoudige betalingsregelingen wellicht beter door de schuldeisers zelf kunnen worden afgehandeld. Hierbij valt op te merken de Belastingdienst en Dienst Toeslagen in dit experiment inderdaad naast de reguliere informatie voorziening, op verschillende manieren contact zoeken om hulp, zoals een betalingsregeling aan te bieden.

Ambitie en doelstellingen

Dezelfde reactie vraagt ook of de doelstelling van 50% door de gemeente bereikte inwoners de werkdruk van gemeentelijke schuldhulpverleners niet doet oplopen en zo de kwaliteit van bredere schuldhulpverlening onder druk zet. De deelnemende gemeenten zullen met enige extra druk te maken krijgen. De deelname aan het experiment is echter vrijwillig, en gemeenten hebben hiervoor zelf een inschatting gemaakt van een haalbaar aantal signalen op te volgen signalen. Zij kunnen dus de capaciteit (en eventuele middelen) van hun uitvoeringspraktijk hiervoor opschalen. Bij de evaluatie van de experimenten en een oordeel om een signaal toe te voegen aan de bestaande signalen binnen de Wgs, worden uitvoerings- en kostenaspecten meegewogen.

Werkwijze van gemeente en schuldeiser van vastleggen in de wet

Dezelfde partij merkt op dat in de toelichting van het experiment veel aandacht aan de werkwijze van zowel gemeente als de Belastingdienst en Dienst Toeslagen wordt besteed. Er wordt aanbevolen om, wanneer het experiment succesvol blijkt, deze werkwijze in de wet te verankeren

¹ [Overheid.nl | Consultatie Wijziging van Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden vanwege experiment \(internetconsultatie.nl\)](https://overheid.nl/consultatie/wijziging-van-tijdelijke-regeling-signaal-betalingsachterstanden-vanwege-experiment-internetconsultatie.nl)

en een minimum aan kernacties vast te leggen voor een uniforme uitvoering van de schuldhulpverlening.

Met betrekking tot de schuldeisers noemt de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening al enkele (inspannings)verplichtingen (van sociale incasso) voor schuldeisers die ook voor dit experiment gelden. Het vastleggen van werkwijzen van gemeenten valt niet binnen de afbakening van dit experiment.

Werkend telefoonnummer

Dezelfde reactie benoemt zorgen over uitsluiting van mensen zonder werkend telefoonnummer uit de doelgroep van het experiment, omdat niet iedereen een telefoonnummer wil of kan delen. Het is voor het experiment echter voorwaardelijk dat de Belastingdienst en Dienst Toeslagen in persoonlijk contact treden voorafgaand aan het sturen van het signaal. Een (werkend) telefoonnummer is daarbij handzaam. De Belastingdienst en Dienst Toeslagen zijn daarnaast veelal niet in het bezit van e-mailadressen van inwoners. Daarbij kwalificeert het versturen van een e-mail ook niet als persoonlijk contact.

Hierbij valt op te merken dat de Belastingdienst en Dienst Toeslagen ook op andere manieren contact zoeken met de inwoner. Zo ontvangen inwoners een betalingsherinnering, aanmaning en informatie over het experiment per post.

Monitoring sociale incassostappen

Een tweetal reacties vraagt om in de evaluatie van het experiment aandacht te besteden aan de sociale incassostappen van de Belastingdienst en Dienst Toeslagen. De Belastingdienst en Dienst Toeslagen en deelnemende gemeenten zijn voornemens om dit mee te nemen in monitoring en evaluatie. In ieder geval houdt men bij hoeveel mensen er niet worden geleverd aan de gemeente omdat in of aan de hand van het telefonische gesprek de betalingsachterstand al opgelost is of een betalingsregeling wordt getroffen.

Experiment of grondslag bestaat al

Een reactie veronderstelt dat het experiment al begonnen is. Deze en andere conclusies uit de reactie berusten op enkele misvattingen. Er is sprake van vier lopende experimenten met verschillende gemeenten. De wijziging van regeling maakt een vijfde experiment mogelijk met de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en deelnemende gemeenten.

Een andere reactie veronderstelt dat de Belastingdienst en Dienst Toeslagen en andere overheidspartijen al een juridische grondslag voor gegevensdeling hebben. De partijen die gegevens ten behoeve van vroegsignalering met gemeenten mogen delen zijn benoemd in het Besluit Gemeentelijke schuldhulpverlening. Het betreft hier echter gegevensdeling nádat een inwoner heeft ingestemd met schuldhulpverleningstraject.

Verduidelijken begrip verstrekker

Een reactie uit de internetconsultatie wijst erop dat in artikel 1.2 aanhef het begrip 'verstrekker' niet wordt gedefinieerd. Het gaat hier om de schuldeiser die een signaal verstrekt aan de gemeente. Uit de structuur van de regeling blijkt per experiment duidelijk wie de verstrekker is. Om onnodige definitiebepalingen te vermijden, wordt verstrekker niet gedefinieerd.

Deelname extra gemeentes

Op de consultatie zijn 11 reacties van gemeenten die zich hebben gemeld als nieuwe deelnemende gemeente voor het experiment. Binnen de capaciteit van het experiment is contact met de twee gemeenten die als eerste hebben aangegeven deel te willen nemen aan dit experiment en onderschrijven de doelstellingen en verplichtingen die in de regeling zijn omschreven.

Indien twee gemeenten uiteindelijk ook daadwerkelijk goedkeuring verlenen, zullen zij bij publicatie van de regeling worden toegevoegd als deelnemende gemeente aan dit experiment, in

artikel 2.5 onder 1. De overige gemeenten hebben vanuit het Ministerie van Sociale Zaken bericht gehad dat zij op dit moment niet kunnen deelnemen.

Overig

Overige reacties zijn voor een groot deel positief over het voorgenomen experiment. Daarnaast bevatten een aantal van deze reacties suggesties voor maatregelen om problematische schulden tegen te gaan. Zoals het wijzigen van de toelagenssystematiek, het nemen van andere preventieve maatregelen en het verzoek om voorliggend experiment landelijk op te schalen. Deze suggesties voor beleid liggen buiten dit experiment, en worden geadresseerd bij de betreffende beleidsverantwoordelijke overheidsonderdelen.

Vervolgtraject

De aangepaste Tijdelijke regeling wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Staatsecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De regeling treedt naar verwachting in werking met ingang van 1 januari 2025. Daarmee wordt voldaan aan het kabinetsbeleid van vaste verandermomenten voor regelgeving, zoals neergelegd in aanwijzing 4.17 van de Aanwijzingen voor de regelgeving. Van de minimuminvoeringstermijn van twee maanden is afgeweken. Dat is niet bezwaarlijk, omdat de partijen die gevolgen ondervinden van deze wijziging zelf aanvrager zijn en meegewerkt hebben aan de totstandkoming van deze wijziging.